

ostrovy, aby mohl žít svůj sen, a vrátil se s obrazem ztraceného ráje jako s výbušnou bombou, kterou obdaroval civilizovaný svět. « Dobrý den, pane Gauguine! », váš obraz nevisí v Praze nadarmo. Přesto nebo proto vidím optimisticky ne-možnost každého anonymního lidského života porozumět vlastní existenci jako šanci; není s to odolat náporu přirozeného zrání lidského věku. V ní samotné nezvratitelně narůstá nevykořenitelná touha prolomit tuto bariéru a stanout konečně v možnosti žít vlastní odpovědný život v souhře s druhými. Takto nám umělecká imaginace (v dřímajícím snění závěsného obrazu i v realizované výtvarné akci) neodbytně připomíná ztracený ráj lidství.

Eugen Briekcius, spatřen jako gauguinovský typus moderního umělce, nehledá konflikty. Je mu bohužel osudem, že je svou humornou hravostí přivolává. (Jeden z jeho happeningů v šedesátých letech se stal předmětem trestního stíhání, zhruba o deset let později seděl za to, že si s přáteli v hospodě zaspívali písničky.) Ve svém juvenilním snění objevil rodnou krajinu, takovou, jaká je - v toužebném básnickém pohledu na kraj K.H. Máchy. Nalezl také záhadnou hamadryádu jako předobraz a animu probouzejícího se erotu. Ve svém zralém a dospělém díle, v mýdlových muzikálu, se cudně dotkl civilizačního erotického tabu. « Jíst život, nebo on jíst tebe ! », dodávám na závěr sumární poučení, plynoucí z autorova díla. Je to domorodé přísloví primitivů z krajů pod palmami, kde na nejvyšší trůn sen našeho dětství, hamadryáda - svobodný tvor.

4. ZPRÁVA O POHŘBÍVÁNÍ V ČECHÁCH

Vlasta Chramostová

Otlučené decimálky našich duší se otřásají pod tíhou těžkých zpráv, kteří na ně dopadají z Informací o Chartě 77 (INFOCH) - ze soudních sfní a z věznic. Ve srovnání s nimi je moje sdělení drobnost pro váhy lékařnické. Ale Nietzsche, tuším, říká, že veliké katastrofy nemusí vždycky přicházet ohlašované hromy a blesky, ale třeba s šuměním holubičích křídel.

Divadlo směli hrát i vězni v koncentračním táboře - v Terezíně. Doklady o tom lze nalézt v židovském muzeu v Praze.

Dne 25. a 26. ledna 1980 byla příslušníky StB a VB znemožněna dvě představení v mém bytě v Praze za Muzeem. Bydlíme v posledním patře starého domu. Asi v 17.45 sešli od půdy, kde byli ukryti, uniformovaní příslušníci VB, aby legitimovali první návštěvníci, která zazvonila u dveří. Po legitimování se dožadovala vstupu do bytu. Byla upozorněna, že bude-li nadále naléhat, vpuštěna stejně nebude, zato půjde s nimi. Tehdy jsme teprve zjistili, že jsme střeženi, stejně jako dům a okolí. Několik vozů StB i VB hlídalo před domem a

popojíždělo ulicí. Někteří návštěvníci, kteří je včas zpozorovali, pochopili, že duchovně soustředěný, tichý kulturní večer, o který šlo, se konat nebude, a odebrali se do svých domovů. Jiní, kteří si vozů nepovšimli nebo jim nevěnovali pozornost, vyšli až do 5. patra, kde byli na schodech před bytem legitimováni, do bytu však nepuštěni. Mému muži nebylo naopak dovoleno vyjít, aby nemohl varovat další příchozí. Teprve když většina diváků vešla, zaparkovala hlídkující auta definitivně před vraty domu.

Žádali jsme vysvětlení. Příslušníci VB přivolali vysláčkou civilisty z StB, ale vysvětlení se nám nedostalo. Shromáždění bylo « naposledy » vyzváno, aby se rozešlo. Mladší návštěvníci, která se neodbytně dožadovala vstupu do bytu, odvezli do Bartolomějské a tam ji drželi asi hodinu. Ivana Kyncla, kterému zle vyhrožovali, a ing. Battka, odvezli mnoho desítek kilometrů do Dolního Bousova k Jičínu, každého zvlášť pak propustili v lehčím, « divadelním » oblečení do lednové noci. Ing. Battěk, který neměl u sebe dostatek peněz, zabloudil, byl pohřešován rodinou a přáteli čtyři dny.

Premiéra hry, která byla uvedena koncem prosince minulého roku, měla už šest repríz na různých místech a shlédlo ji asi 140 diváků. Představení 25. ledna 1980 mělo být uvedeno k počtě Jiřího Lederera, který se vrátil po třech letech z vězení.

Na druhý den začalo policejní hlídkování v Čelakovského sádkách ještě dříve. Tentokrát se však podařilo většinu návštěvníků varovat ještě před vstupem do domu nebo do ulice. Přesto však několik diváků přišlo do bytu ještě před rozmístěním ostrahy a jejího odchodu se nedočkali. Dva mladí příznivci divadla byli drženi dlouho na chladné chodbě a ještě v noci odvedeni na policii. Hlídkování domu i bytu potrvало pak další dva dny.

Tento zásah proti neoficiální divadelní kultuře není první. Po slavném ochotnickém představení *Žebrácké opery* Václava Havla v Horních Počernicích a jeho neslavných důsledcích se divadelní pokusy uchýlily do bytů.

Více jak před rokem policejní represe ukončily serii bytových představení Shakespearova *Macbetha*. Nejprve byl zadržen představitel *Macbetha* Pavel Landovský (dnes Vídeň). Při dalším představení, které se konalo u nás, vešla až do pokoje skupina příslušníků VB s pendrekem a zperlustrovala diváky i účinkující. K následujícímu představení v bytě Václava Havla už nedošlo. *Mne - Lady Macbeth* - odvezla policie a diváci nebyli vpuštěni. Tam, před domem na nábřeží, skončil bytový *Macbeth*.

Nicméně byl pořízen filmový záznam a rok po odjezdu Pavla Kohouta, který představení režíroval, ho vysílala rakouská televize. Snímek se po stránce umělecké dočkal víc než kladného ohlasu. Značně pak záporného hodnocení moc a systém, kde podobné umělecké experimenty se setkávají s tak drastickým potlačováním.

Letošní lednový policejní příspěvek k zimnímu kulturnímu programu v Praze má však navíc zvlášť pikantní a ryze český dramatický říz.

Dramatik a scenárista František Pavlíček se mnohokrát zabýval životem a dílem Boženy Němcové. Na motivy z jejího života vznikla monodramatická textová předloha představení, které bylo rozprášeno. Policejní zásah se konal právě

Bytový *Macbeth* : Pavel Kohout, Vlastimil Třešňák, Pavel Landovský, Vlasta Chramostová, Tereza Kohoutová

ve dnech oslav 180. výročí narození této české spisovatelky a národní buditelky.

Česká dramatická tvorba monodrama dosud neměla. Poslední divadelní sezony prokázaly oblibu tohoto útvaru. Na pražských scénách bylo možno vidět monodrama německé, francouzské, španělské. Lze tedy předpokládat, že základní kámen Františka Pavlíčka tu zůstane i po nás navždycky. S hanbou, která provázela jeho první provedení. Zakázaná herečka nesměla hrát dílo zakázaného autora o Boženě Němcové, které ani bachovský absolutismus nezakázal publikovat... Jenže, dávno, dávno již tomu...

5. SAMIZDAT 1980 (ZATÍM JEŠTĚ NE 1984)

XYZ

Tři čísla literárně-esejistické revue, označované posléze jako *Spektrum*, která vyšla do r. 1979, jsou příležitostí pro formulaci dvou skupin otázek :

1. Z jakého konkrétního podhoubí a proč zrovna revue ?
2. Jaké jiné podobné aktivity tuto věc předcházejí a provázejí ?

K prvnímu :

Od počátku 70. let vychází edice Petlice, která k dnešku vykazuje na 200 svazků*. Vznikla jako přirozené pokračování oficiální ediční činnosti enkláv spojených v 60. letech generačně i ideově v pojmy *Literární noviny*, nakladatelství Čs. spisovatel a Svaz čs. spisovatelů.

Po několika letech vydávání textů (především původních beletristických, jaké byly charakteristické zejména pro edici – *Život kolem nás v ČS a Mladé cesty a Boje v Mladé frontě*) začali se editoři i autoři Petlice rozhlížet po jiných literárních alternativách. Z této zkušenosti vyplynulo kromě nových autorských jmen především oživení úvah o *potřebnosti literárního periodika ve věci jinak edičně nenahraditelných žánrů* a poloh časopiseckých, jakými jsou úvodník, polemika, recenze, fejeton především. Toto je samozřejmě velmi zjednodušeně řečeno, uvádíme tak jen pro ilustraci jednu z příznačných cest, příznačných pro to, jak lze po jisté době samizdatové aktivity k otázce periodika dojít. Tato cesta k představě periodika je cesta řekněme literárně-esejisticko-filosofická. Takovou frapantní logickou stopu uvádíme zvlášť především proto, že Petlice patří k nejznámějším jevům tohoto druhu, nicméně paralelně s ní vycházela od počátku 70. let řada dalších knížek, samostatně i v edicích s označením původu i jen tak, tj. asi tak, jako když se hodí láhev s dopisem do moře.

Mnoho pro zrychlení těchto procedur znamenal proces s mladými hudebníky undergroundu v r. 1976. Ten sblížil zájemce o jednotlivé kulturní polohy a žánry a pomohl výměně původních textů, informací i zkušeností.

* Seznam titulů viz *Svědectví* č. 50, str. 411 a č. 61, str 130.